

ET FÆLLESSKAB
EN FORENING
ET RITUAL
EN TILSTAND
EN BY.

Roskilde Festival er en midlertidig by, som eksisterer fysisk otte dage om året, men som fænomen eksisterer den åndeligt og som aftryk i lokalsamfundet året rundt.

Den midlertidige festivalby har gennem årene tiltrukket og inspireret arkitekter og byplanlæggere, både til at være en del af planlægningen men også for at opleve, hvordan en festivalby bliver til. Hvordan går man fra bar mark til Danmarks fjerdestørste by – og tilbage til bar mark, tabula rasa, hvert eneste år? Og hvad kan det lære os om, hvordan vi er sammen kulturelt og socialt, og om kunstens rolle og forandringskraft?

Frivilligheden løber som en understrøm gennem hele festivalens fortælling, og et halvt århundredes stærkt engagement har sat aftryk på de nære omgivelser i Roskilde Kommune og dens lokalsamfund af organisationer, foreninger og byliv. Den kreative bydel Musicon er det mest iøjnefaldende og konkrete resultat af festivalbyens afsmittende effekt.

Som forening, fællesskab og kulturbevidenhed ønsker vi at bevæge og inspirere. I denne folder giver vi et indblik i Roskilde Festival som bylaboratorium og inspiration til fremtidens byer.

God læselyst.

Signe Lopdrup,
Direktør Roskilde Festivalgruppen

KOLOFON

© 2023 Roskilde Festivalgruppen og forfattere

Tekst: Emilie Koefoed og Boris Brorman Jensen

Koncept og redaktion: Emilie Koefoed, Boris Brorman Jensen,
May Køster og Signe Brink Wehl

Billedredaktør: Emilie Koefoed

Grafisk design: Mai Staunsager

Oversættelse: Alan Frost

Korrekturlæsning: Charlotte Espe Nordland

Forside: Katharina Grosse, Destroy Me Once,
Destroy Me Twice, 2022, *foto:* Alexander Fazio.

INDHOLD

- 6** VELKOMMEN TIL FESTIVALBYEN
 - Festivalbyen i tal 7
 - Flippere møder foreningsdanmark 8
- 10** DRØMMENES BY
 - Kunstens forandringsskabende kraft 11
 - De nye unge 14
 - En sprække i normaliteten 17
- 20** BYRUMMET
 - Kroppen i mængden 21
 - Bedre byliv 22
 - Udpluk fra værktøjskassen 24
 - Frisættende rammer 28
- 30** URBAN SIMULATOR
 - Fremtidens grønne festival 31
- 34** ENGAGEREDE BORGERE
 - Byggesjakkene - fremtidens formgivere 35
 - Dream city 36
 - Kreativ samskabelse 37
 - Stilhed før festen 38
- 40** MOCKUP CITY

VELKOMMEN TIL FESTIVALBYEN

MUDDER, MYLDER, MAGI – OG KNASTØR LOGISTIK. DET ER HOVEDINGREDIENSERNE, NÅR NORDEUROPAS STØRSTE FESTIVALBY BLIVER TIL.

På græsmarkerne syd for Roskilde opføres hvert år en by på ny – med alt, hvad det indebærer af infrastruktur, arkitektur og byrum, handelsliv, foreningsliv, kunst og kultur. I løbet af de otte dage om året, hvor festivalbyen eksisterer fysisk, udgør den Danmarks fjerdestørste by regnet i indbyggertal. Befolkningstætheden er dobbelt så stor som i Mumbai.

I sine helt unge dage var Roskilde Festival småkaotisk bygget op med simple scener og tilfældigt strukturerede byrum. Publikum ankom i biler og tog sofaer og andre møbler med hjemmefra og slog

lejr med direkte udsigt til scenen. I dag følger Roskilde Festival byggelove og sikkerhedsforanstaltninger og spejler mere og mere logistikken og byplanlægningen i en større provinsby eller en kommune.

På afgørende måder er Roskilde Festival dog ikke som hverdagsbyen. I det øjeblik, man træder ind bag hegnet, lægger man normalitetens begrænsninger bag sig og bevæger sig ind i et rum med helt andre og mere åbne udfoldelsesmuligheder. Her er grænserne opløst mellem musik, kunst, byrum og aktivisme – og mellem tilskuere, deltagere og medskabere.

Og modsat de permanente bysamfund kan den fysiske festivalby genopfinde sig selv hvert år. I en by flytter man ikke pludselig handelsgaden til den anden ende af byen eller bytter rundt på to bykvarterer. Her er man nødt til at bygge videre, lag på lag. I festivalbyen kan vi derimod starte

forfra hvert eneste år, og vi kan lære af vores fejl og eksperimenterere. Det gør Roskilde Festival og dens ca.130.000 deltagere og 2.500.000 kvadratmeter oplagt som et gigantisk, levende bylaboratorium til at teste nye idéer.

FESTIVALBYEN I TAL

- Festivalbyen har hvert år **130.000** deltagere.
- Gennemsnitsalderen er **24 år**.
- **19 %** er nye "borgere," der deltager for første gang.
- **92 %** overnatter på festivalen, og deltagerne opsætter cirka **50.000** telte i campingbyen.
- Festivalområdet strækker sig over ca. **2.500.000 m²**. Det svarer til **350** fodboldbaner.
- Befolkningstætheden er **52.000** indbyggere **pr. km²**.

BEFOLKNINGSTÆTHED:

FLIPPERE MØDER FORENINGSDANMARK

Da to gymnasieelever fik idéen til og organiserede Roskilde Festival i 1971 var det som modsvar til – og frirum fra – det bestående samfund. Inspirationen til den nye beatfestival kom fra Woodstock-festivalen og Thylejren og andre af datidens eksperimenter med at skabe alternative samfund med fokus på fællesskab, midlertidig arkitektur og kunstneriske happenings.

De to grundlæggere fik dog allerede fra de første år hjælp fra det etablerede samfund: kommunen, Roskildefonden og de lokale foreninger. Elever fra håndværksuddannelserne hjalp til med at bygge, og idrætsforeningerne stillede boder op

og tjente penge til nye håndboldmål eller til det næste stævne.

Fra starten var Roskilde Festival altså et umage men forunderligt velfungerende match mellem udflippede, oprørske unge, kommunalt ansatte og almindelige foreningsdanskere. Blandingen af samfundsbevarende og samfundsforandrende kræfter har gennem hele festivalens historie givet anledning til diskussioner om frirum versus kontrol; autenticitet versus kommercialisering. Men samarbejdsvilligheden betyder også, at aktiviteterne på festivalen ikke kun udgør en protest imod det bestående. Ofte handler de om at udvikle konkrete alternativer, gerne i samarbejde med eksterne, som har relevans for, og bidrager til, det omkringliggende samfund.

“Uden velvilje, frivillighedsengagement, profitinteresser og motivationen for at støtte en god sag fra foreningsdanskere, slipsedyr, skrankepaver og lokale købmænd havde festivalen næppe overlevet i et halvt århundrede.”

- Anna Ullmann i sin bog De sidste drømmere

Mor Toves æbleskivebod er én af de mest traditionsrige boder og lige så gammel som festivalen selv. På den allerførste festival i 1971 stod den lokale ildsjæl Tove klar og vendte smørstegte æbleskiver til lyden af syrerock.

Roskilde Skiklub driver en anden kendt bod, hvor man siden 1982 har kunnet købe den legendariske Skiburger. Skiklubbens årlige overskud dækker driften af en kunstig skibakke med fem snekanoner syd for Hedehusene.

DROMMENES BY

SOM PLANLÆGGER MÅ MAN FØRST FORSTÅ SINE BORGERE OG DEN ÅND, DER HERSKER I BYEN. PÅ ROSKILDE FESTIVAL ER DEN DEFINERET AF KUNSTEN, UNGDOMMEN OG FRIRUMMET.

Roskilde Festival er aldrig helt den samme, når den genopstår som midlertidig by, men rummer alligevel altid samme særlige stemning og ånd. Festivalen er

barn af ungdomsoprøret med kunsten og musikken som den røde tråd, og det er dét, som den fysiske festivalby skal støtte.

KUNSTENS FORANDRINGSSKABENDE KRAFT

Roskilde Festival er meget mere end scener og musik. Der er over 200 musiknavne på programmet men også et væld af forfattere, performere, talere, graffiti-malere, arkitekter og kunstnere.

At opleve kunst på en festival er milevidt fra museums- eller gallerioplevelsen og den stille kontemplation af et værk på en væg. De kunstneriske oplevelser på Roskilde Festival har rødder til 1960'ernes radikale performance- og happeningkunst. Det er kunst, der kan samle og engagere mennesker, både i store og mindre fællesskaber, og som kan give en kropslig og følelsesmæssig erkendelse af vores fælles betingelser. Det er kunst, man kan røre ved og være en del af. Det er ofte kunst i stor skala, som man kan klatre og sidde på, og som er en naturlig del af oplevelsen og byrummet. Måske lægger du ikke engang mærke til, at det er kunst, du møder på Roskilde Festival. Måske befinder du dig bare pludselig i et løjerligt optog; måske sidder du på kunsten, mens du spiser din frokost.

Det er heller ikke det typiske kunstpublikum, vi har med at gøre. Gennemsnits-

alderen er 24, og deltagerne er ikke kommet specifikt for at se eller opleve kunsten. Til gengæld er de ofte nysgerrige og åbne og har god tid. Derfor oplever vi også interesse for samarbejde fra det professionelle kunstmiljø, som gerne vil have kunsten ud til en målgruppe, der ellers er svær at nå. På Roskilde Festival giver vi samtidskunsten en plads i ungdomskulturen.

”Kunsten kan give alternative bud på, hvordan vi kommer videre i vores kriser. Det er få i en ungdomsgeneration, der stiller sig op på ølkasser, men vi ser flere og flere kunstneriske og involverende greb for at formidle og skabe indlevelse i tidens kriser og bruge kunstens forandringsskabende kraft.”

- Signe Brink Wehl, kunstfaglig chef

DANSEGULV OG MALERI

Et 2.400 m² stort, farverigt værk af den tyske kunstner Katharina Grosse ligger i landskabet som maleri, dansegulv, miljøskulptur og byrum og inviterer til alle former for bevægelse og interaktion. Værket er skabt specielt til det bakkede landskab på campingpladsen og har omdannet et utrygt ikke-rum til et nyt byrum, som også giver værdi til hele lokalsamfundet året rundt.

HYLDEST TIL FÆLLESSKABET

På en bakketop står 16 store træstammer lænet op ad hinanden. Tilsammen staver de værkets titel: ME WE. Den kæmpestore skulptur, som er skabt af den schweiziske kunstner Claudia Comte, handler om den enkeltes betydning for fællesskabet. Skulpturen lyser kraftigt op i de mørke timer og er blevet et pejlemærke i campingområdet – og i det store landskab hele året.

RUM TIL INTIME OPLEVELSER

PLATFORM er et nyt scenerum, som giver mulighed for mindre og intime kunstneriske oplevelser. Scenerummet er skabt af kunstneren Tino Sehgal og arkitekten Kunlé Adeyemi og kan fungere som klassisk black box-rum, men det kan også transformeres. Skallen består af mobile bænke, der kan rulles ud for at omdanne rummet til en åben plads i uendelige formationer.

MODERNE FORSAMLINGSKUS

FLOKKR er festivalpladsens fællesrum, hvor unge forandringsskabere, kunstnere og festivaldeltagere sammen holder debatter, workshops, fællesspisninger og optrædener. FLOKKR er skabt af arkitektur- og kunstkollektivet Public Works, som en åben, rund struktur, der let lokker nysgerrige forbipasserende ind.

DE NYE UNGE

Alle er velkomne på Roskilde Festival, men det er ungdommen, der spiller hovedrollen. Garvede festivalgængere vil måske med årene brokke sig over, at alting ikke længere er, som det plejede at være, men Roskilde Festival vil ikke gå på pension med sine deltagere. Det ligger i festivalens DNA og løfte, at den afspejler nutiden og orienterer sig mod det, der optager den nye generation af unge lige nu. Derfor ser vi det som et succeskriterium, at der hvert år er en stor del af deltagerne, der er debutanter på festivalen, og vi forsøger at rumme så mange som muligt.

I festivalens første årtier var det bestemte typer af unge, der deltog. Først flipperne, så punkerne, og i halvfemserne blev det mere mainstream at tage på festival. I dag er det næsten alle fra en ungdomsgeneration, der er repræsenteret, og de unge viser større omsorg for hinanden og går op i, at der skal være plads til alle. Udviklingen støttes også i de fysiske rammer. Der er kommet flere rolige pause- rum og chillout-områder som en del af festivaloplevelsen, der giver plads til flere typer mennesker. Man behøver ikke være til moshpits eller stå helt forrest på Orange for at være på festival.

For mange unge er Roskilde Festival en slags dannelsesrejse, hvor man på få dage når hele følelsesregisteret igennem. De fleste kan fortælle om deres første gang – hvem de boede i lejr med, hvilke bands de så, og hvilke sjove møder og skøre oplevelser, de havde sammen.

”For mig har Roskilde Festival altid været en mytisk størrelse - noget jeg allerede før jeg selv deltog forbandt med magi. Det er dét midlertidige frirum og sammenhold, som muliggør, at man kan udforske kulturen, kunsten og musikken, og ikke mindst ens egen rolle i og med det. Som ildsjæl drømmer jeg om, at være med til at videregive den arv til fremtidige unge, som skaber fantasi og handlemod.”

- Oliver Anton Lunow Nielsen, Frivillig

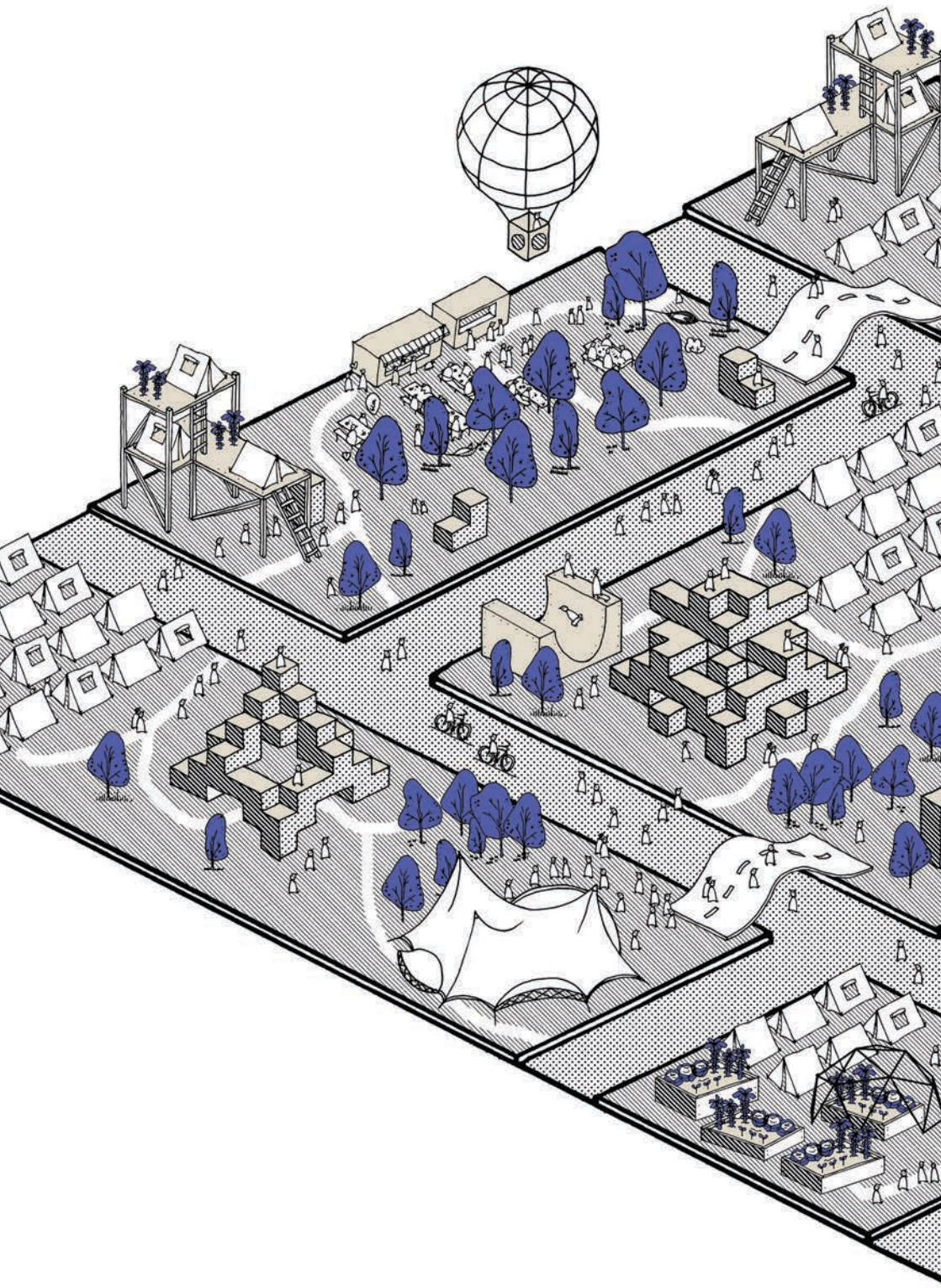

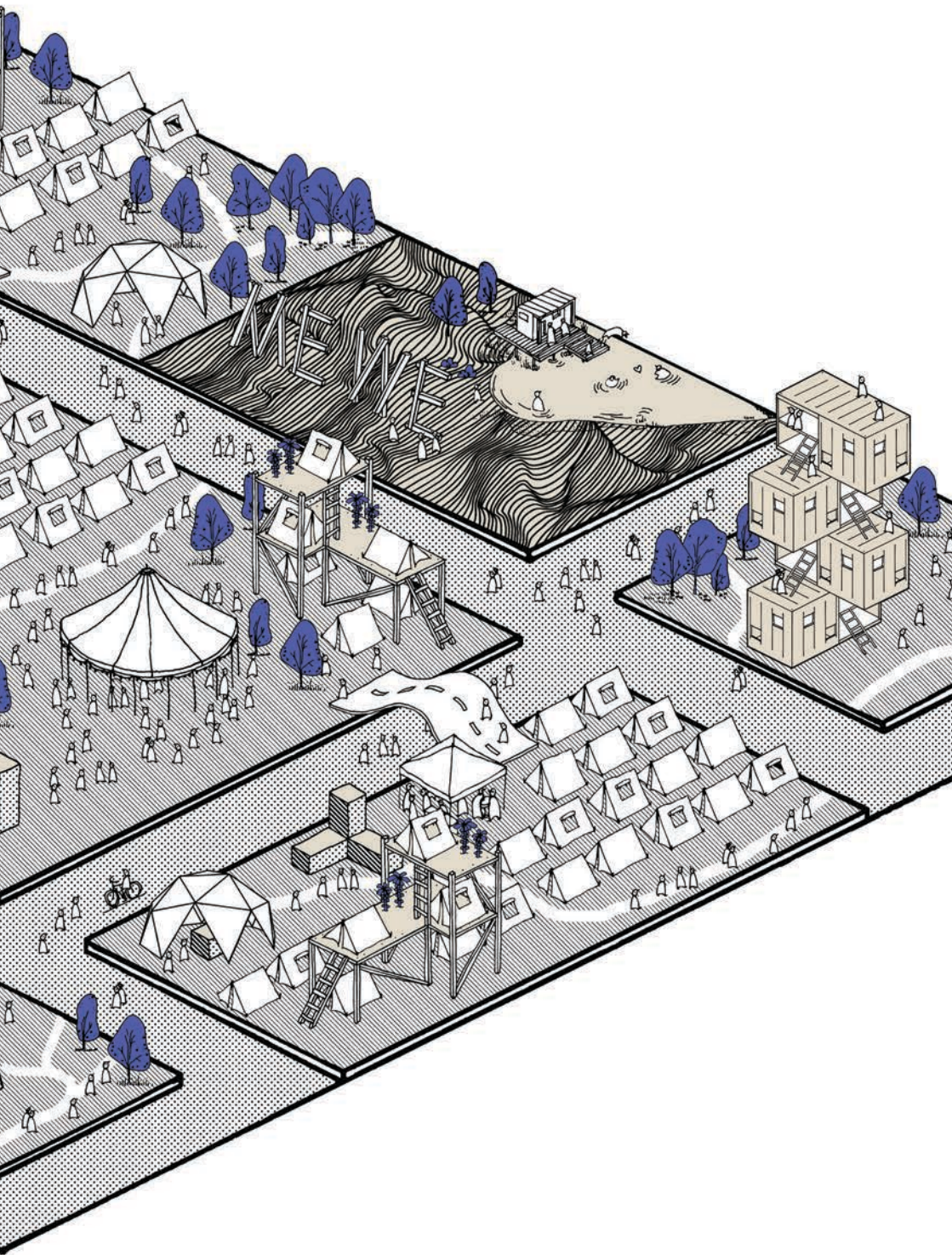

EN SPRÆKKE I NORMALITETEN

Tiden er en anden, når man er på festival. Man kan se det på festivalgængerens særlige, slentrede gangart og afsøgende blikke. På Roskilde Festival vander man ud på tur uden formål udover at opleve noget nyt. Måske har man sat krydser i programmet, men så møder man lige nogle bekendte, eller man bliver fanget i en performance eller bliver hængende til en talk. De bedste oplevelser er dem, man ikke regnede med at få.

Roskilde Festival er et frirum, hvor man kan dyrke fællesskab, kreativitet, leg og eksperimenter. I festivalbyen lægger man hverdagen og hverdagsnormerne bag sig, og her er der helt andre omgangsformer og roller. Man falder i snak med fremmede. Man kan klæde sig ud og udleve andre sider af sig selv. Man kan miste sig selv i det store, opslugende fællesskab foran scenen, presset op mod 50.999 andre, sammenstimlede kroppe. På den måde har festivalen et slægtskab med karnevallet; den udgør en sprække i normaliteten, en slags ventil. Udskejelserne kan være ren eskapisme, men de kan også samle mennesker eller udfordre normalsamfundets grænser. Og oplevelserne kan sætte sig i kroppen hos den enkelte deltager. Følelsen af det store fællesskab, ny empowerment og muligheden for at skabe en helt anden verden kan hænge ved, længe efter det snavsede armbånd er klippet af.

BYRUMMET

MAN BOMBARDERES AF SANSEINDTRYK I DEN FYSISKE FESTIVALBY, SOM KRÆVER PLANLÆGNING AF ALT FRA BERUSENDE KOLLEKTIVE OPLEVELSER TIL PLACERING AF URINALER.

Infrastruktur og logistik klinger ikke rock'n'roll, men det er hele grundlaget, bogstaveligt talt, for den fysiske festivalby. Ligesom i alle andre byer skal der sørges for drikkevand, mad, transport, sanitetsforhold, strømforsyning, regnvandshåndtering, affaldshåndtering, behandlingssteder og meget mere. Og ligesom andre bysamfund er festivalbyen

inddelt i boligkvarterer (campingområdet), erhvervsområder (West City og East City) og centrale offentlige byrum med ikonisk arkitektur (Orange Scene og forplads). Endelig har den fysiske festivalby et forhold til sit landskab (græsplæner, grusgrave, badesøer, træer m.m.) – og sågar en bymur (hegnet).

KROPPEN I MÆNGDEN

Festivalen er et ekstremt miljø, hvor mange folk bor sammen på meget lidt plads og under primitive forhold, og ofte er der store menneskemængder, der flytter sig fra ét sted til et andet på samme tid.

For en enkelt krop i mængden er festivalrummet overvældende, desorienterende, kaotisk, gigantisk. Særligt campingområdet med dets vidtstrakte hav af iglotelte, hvide plastikpavilloner og hjemmbyggede

camps er retningsløst som et parcelhuskvarter i forstaden. Hvis det er gråvej, ved man ikke, om man går øst eller vest. Rum og strækninger, der er lukkede eller uden variation eller funktion kan føles uninspirerende eller i værste fald decideret utrygge.

Samtidig er festivalbyen og dens indbyggere i udpræget grad udsat for vind og vejr, støv, støj og lugt. Typiske festivaloplevelser spænder fra brændende midt-dagssol og urinstøv i luften til styrtregn og mudderhuller.

BEDRE BYLIV

Med årene har Roskilde Festival fået sin egen planafdeling lidt ligesom i en kommune. Divisionen Byplan og Logistik blev oprettet i 2015 for at arbejde mere strategisk og langsigtet med byplanlægning på festivalen. Målet er mere tryghed og diversitet og generelt en bedre festivaloplevelse for alle.

I dag arbejder et hold af byplanlæggere og arkitekter året rundt på at planlægge festivalbyen og forbedre bylivet. Det er deres opgave at rådgive og hjælpe de frivillige med at skabe rum til både små og store fællesskaber for alt fra 10 til 60.000 deltagere. Holdet udfører byrumsanalyser og -design inspireret af den danske arkitekt og byplanlægger Jan Gehl. Resultaterne er samlet i en værktøjskasse til de frivillige og handler bl.a. om at skabe flere markører og give de forskellige byområder hver deres identitet samt at sikre adgang for alle til de mest attraktive rum: det bedste for de fleste.

Værktøjskassen opererer på tre forskellige niveauer.

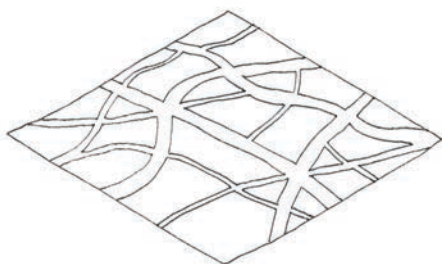

LARGE SCALE

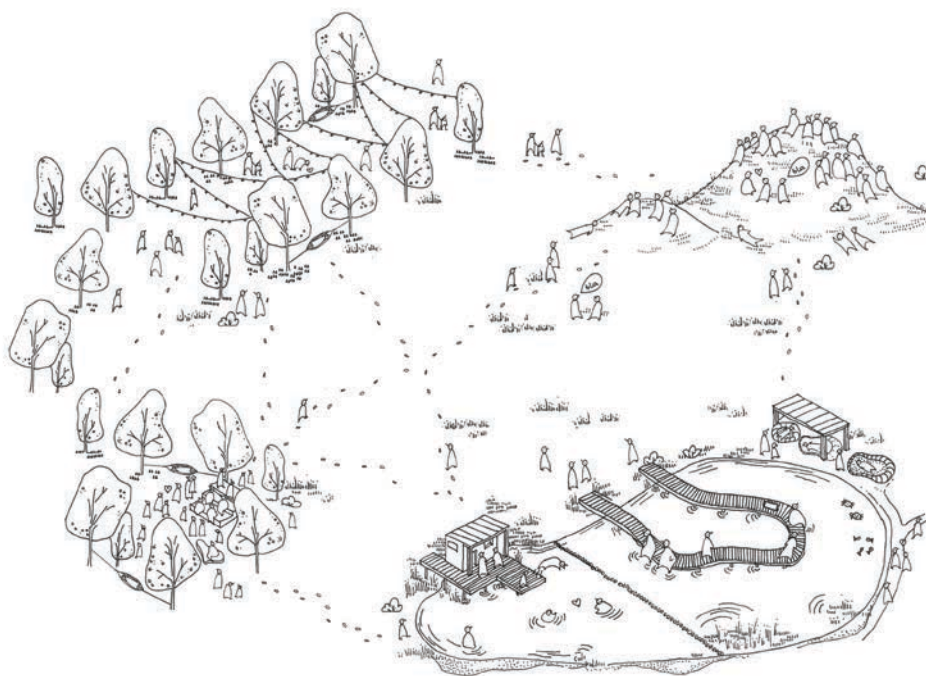
INTUITIVE GADEFORLØB

Et hierarki i netværket af gader gør det let at se og kommunikere, hvor du er.

DET BEDSTE FOR DE FLESTE

Alle deltagere skal have adgang til de arealer, der rummer de bedste landskabelige og bymæssige kvaliteter.

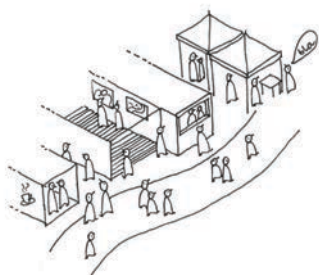

UDPLUK FRA VÆRKTØJSKASSEN

MEDIUM SCALE

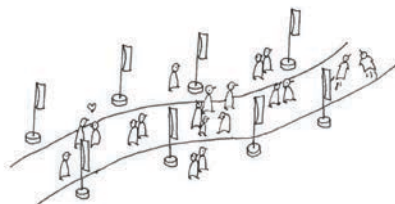
AKTIVÉR KANTERNE

En aktiv og legende kant langs facader og ruter vækker nysgerrighed og inviterer de forbigående til at blive, deltage og nyde stedet.

IDENTITET OG WAYFINDING

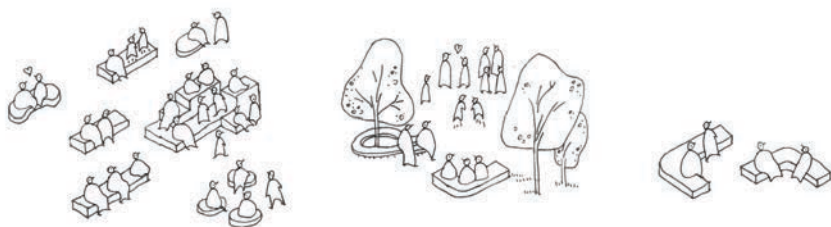
Belysning og kunst kan bruges til at give identitet til den enkelte gade. Markører giver genkendelighed og hjælper til at finde vej.

SMALL SCALE

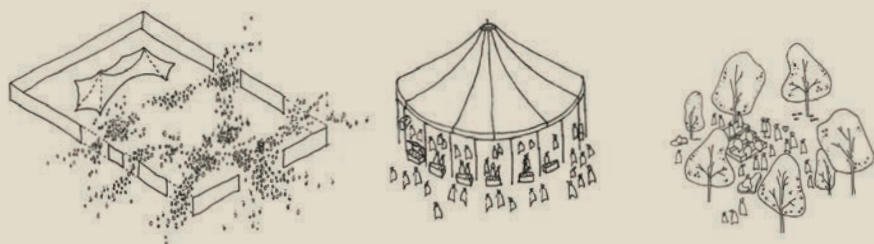
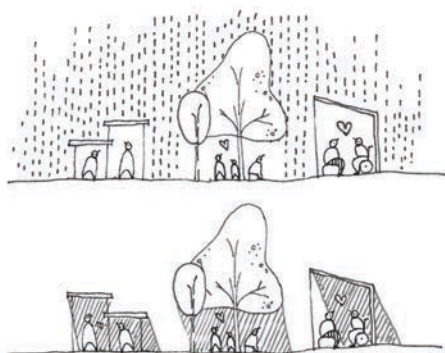
PAUSERUM

Rolige byrum giver mulighed for, at man kan trække sig tilbage og træde ud af festivallivets til tider overvældende sansindtryk.

MIKROKLIMA

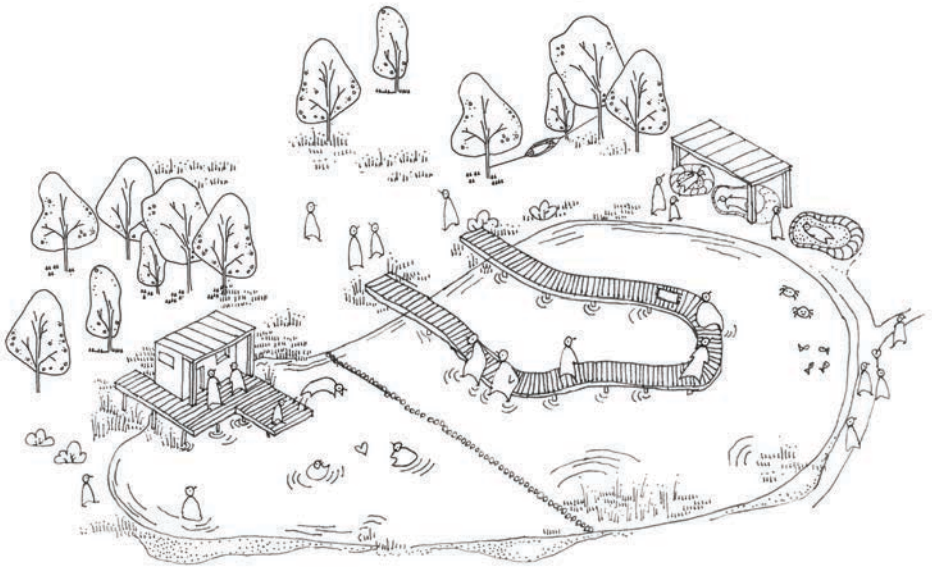
Den flade, vidtstrakte festivalby giver få muligheder for ly og læ. Selv helt små byggede strukturer eller mere vegetation kan hjælpe til at beskytte mod sol, vind, regn, kulde, varme, støv, støj og lugt.

UDPLUK FRA VÆRKTØJSKASSEN

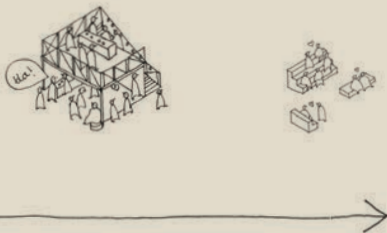
LANDSKABELIGE TRÆK

Skrånninger, bakketoppe, træer og vandhuller kan tænkes med i festivalrummet og udnyttes til at give mere varierede og bedre festivaloplevelser.

BALANCE MELLEM RUM

Forskellige rum giver mulighed for at samles i både store og små fællesskaber – lige fra det store fællesskab foran Orange Scene til lejr-fællesskaberne og de tilfældige møder i festivalbyens mange rum.

FRISÆTTENDE RAMMER

Planlægning handler om at forudsige og strukturere og kontrollere, og det clasher umiddelbart med idéen om frirum. Men selvom der måske er kommet en anelse mere embedsvælde i festivalbyen, er Roskilde Festival i sin kerne en selvgroet, dynamisk by – og det er netop én af dens vigtigste kvaliteter. Derfor arbejder Roskilde Festival med et forsøg på mindst mulig styring og en vigtig balance mellem det rammesættende og det frisættende. De planlægningsfaglige frivillige eksperimenterer med de kreative rammer, inspirerer og sætter hjørneflagene, og derefter er det op til de 30.000 andre frivillige og deltagerne på festivalen at bygge og indtage rummene og sætte deres præg i fællesskab. Byudviklingen og processen med at skabe festivalbyen fortsætter, efter portene åbner.

URBAN SIMULATOR

ROSKILDE FESTIVAL UDGØR EN PARALLELVIRKELIGHED, HVOR ALLE KAN KOMME OG TESTE NYE LØSNINGER PÅ DE UDFORDRINGER, SOM OPTAGER OS BÅDE INDEN OG UDEN FOR HEGNET.

Det sociale engagement, som festivalen er født af, findes stadig hos de unge, men i dag handler det i endnu højere grad om en fælles og retfærdig kamp for hele klodens fremtid.

Roskilde Festival er i stadig større grad engageret i den grønne omstilling. Vi har en moralsk forpligtelse til at tage ansvar for vores egen negative påvirkning på klima og landskab. Men vi har også med

vores gigantiske bylaboratorium en unik mulighed for at være en platform for innovation og bidrage med nye idéer og eksperimenter til fremtidens bæredygtige by.

FREMTIDENS GRØNNE FESTIVAL

Fremtidens festival er cirkulær. Engangsforbrug er væk. Vi bygger udelukkende af genbrugsmaterialer.

Alle biler og den tunge transport er eldrevet, og vi har knækket koden til mere og bedre affaldssortering og samarbejder med aftagere af affald, så størstedelen af ressourcerne reelt bliver genanvendt. Fremtidens festival er grønnere med flere vildtvoksende

buske og træer, og måltiderne er rige på økologiske planter. Fremtidens festival taler unges, naturens og klimaets sag og sikrer klimaretfærdighed gennem stærke globale, faglige og aktivistiske relationer.

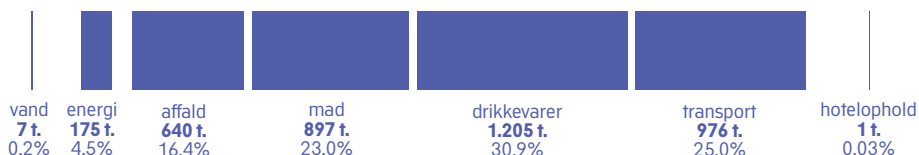
- Uddrag fra rapporten Grønne Fodspor

- Louise Heebøll, arkitekt og teamchef for "Plan og Proces" i division Byplan & Logistik.

Fordeling af målte CO₂e-udledninger.

I alt 3.900 tons CO₂e:

IVÆRKSÆTTERI

CIRKULÆRT LAB

Festivalbyen giver rig mulighed for at indsamle viden og data og trykprøve forretningsmodeller, idéer, produkter og design. Sammen med Tuborgfondet har vi lanceret Det Cirkulære Laboratorium for at give den næste generation af unge iværksættere større indflydelse, skubbe på den grønne udvikling og påvirke danskernes klimaadfærd.

ENERGI OG VAND

FARVEL TIL DIESEL

Vi har udfaset brug af dieselgeneratorer i samarbejde med energiselskabet Andel og kører nu på strøm fra elnettet. Vi arbejder på at elektrificere vores egen transport og opfordrer festivaldeltagere til at bruge kollektiv transport. Vi undersøger også andre løsninger end oliefyr til opvarmning af badevand.

MAD OG FØDEVARER

GRØNNERE GASTRONOMI

Mad og drikkevarer fylder meget i festivalens klimaregnskab. Vi tager hensyn til natur, dyrevelfærd og klima i vores valg af fødevarer og går imod 100 % økologi. I samarbejde med Schmidt Hammer Lassen Architects tester vi, hvordan vi kan skabe en mere bæredygtig infrastruktur for fødevarer i et bymiljø.

AFFALD

LEJE(TELT)BOLIGER

Vi minimerer madspild, sorterer affald, bruger genbrugsglas og udlejer pavilloner og luftmadrasser for at sænke forbruget af engangsudstyr, der ofte ender som skrald. Festivalens affaldsmængde er gennemsnitligt steget med 76 tons om året i de sidste to årtier, men i de seneste år er der sket et fald.

MIDLERTIDIG ARKITEKTUR

REJSEHOLD MED NÅL OG TRÅD

Et hold af frivillige landskabsarkitekter, arkitekter, designere og konstruktører hjælper frivilligrupperne i de forskellige områder med rådgivning og forskellige forsøg på cirkulære praksisser. Bl.a. arbejder holdet på at erstatte klassiske festivalbyggematerialer som f.eks. krydsfinnerplader med tekstiler.

“Vores samarbejde med Roskilde Festival giver os mulighed for at komme i tæt dialog med unge i den midlertidige festivalby og undersøge, hvordan vi som arkitekter kan skubbe på udviklingen af en mere bæredygtig infrastruktur for fødevarer.”

- Enlai Hooi, arkitekt og udviklingschef i Schmidt Hammer Lassen Architects

Skål!
Fødevarer

... bliver lavet af

A woman with short, vibrant pink hair is shown in profile, focused on her work. She is wearing a dark blue long-sleeved shirt with reflective white stripes on the sleeves. She holds a blue and black Bosch power drill, which is positioned against a thick, reddish-brown wooden beam. Her left hand is placed on the beam to steady it. In the background, a large sheet of yellow plastic is being held up, and another person, seen from the chest up, is looking upwards. The scene is set outdoors under a bright sky with some clouds. The overall atmosphere is one of active participation and community work.

ENGAGEREDE
BORGERE

DER ER INGEN ROSKILDE FESTIVAL UDEN FRIVILLIGE. GANSKE ENKELT. FESTIVALBYEN BLIVER SKABT AF 30.000 MENNESKER, OG DET KAN MAN MÆRKE.

Frivilligheden på Roskilde Festival handler ikke bare om et par timers tjans med at stå vagt eller rense toiletter. Frivillige deltager også i selve kunst- og programlægningen helt ind til booking af hovednavn. 2.200 ildsjæle er med det meste af året, og det er dem, der designer, planlægger og udvikler festivalen. I løbet af festival-perioden er 30.000 frivillige engageret, og de fleste lægger 24-32 timer. Det giver en helt særlig stemning, når så mange mennesker brænder så meget for noget, og det er en stemning, som forplanter sig til både festivaldeltagere og artister.

“Du er medskaber af den enestående orange stemning. Det minder om en drøm, men det er virkelighed, og det findes ingen andre steder i verden. Nyd friheden, glem hverdagen, udforsk grænserne, og vær om fællesskabet.”

*- uddrag fra adfærdskodekset
Orange Together*

BYGGESJAKKENE - FREMTIDENS FORMGIVERE

De frivillige, der bygger byen op, er ind delt i områder med udstrakt selvbestemmelse og en flad struktur. Hvert område har dog en områdeleder, en logistikansvarlig og en identitetsansvarlig – en slags husarkitekt. Nogle grupper har kendt hin-anden i årevis og har deres helt egen kultur og egne ritualer.

Byggeopgaverne er særligt efterspurgt hos de unge arkitekter, tømrere og faglærte, som kan tage erfaringerne med hjem i deres virke. Det er nemlig en helt særlig udfordring og test af ens håndværk at bygge på en festival. Alt skal

kunne holde til, at folk klatrer i det, man bygger, eller danser eller tramper på det. Det er virkelighed i en ekstrem grad, fordi det er et ekstremt miljø.

Roskilde Festival samarbejder desuden med DTU og andre uddannelsesinstitutioner for, at de studerende kan teste deres idéer og produkter af i den (semi) virkelige verden.

DREAM CITY

I området Dream City kan publikum bygge deres eget drømmeprojekt op. Det eneste krav er, at man med sit bygningsværk bidrager til fællesskabet. Et meget dedikeret, selvorganiseret community af såkaldte "dreamers" starter allerede byggeriet i marts-kulden, 100 dage før festivalen åbner. Dream City har bl.a. rummet et rådhus, et bibliotek, en brandstation, et posthus, en kirke, en bodega og en hyldest-camp til tv-serien Game of Thrones.

“Roskilde Festivals værdier, netværk og eksperimenterende tilgang til planlægningen af festivalbyen var et godt afsæt og en inspirationskilde til at bygge en ny bydel i Roskilde med kultur som drivkraft.”

- Andreas Høegh, projektchef og tidligere leder af Musicon sekretariatet i Roskilde Kommune

KREATIV SAMSKABELSE

Tilskuere bliver ofte deltagere, og deltagere bliver ofte medskabere på Roskilde Festival. Festivaldeltagerne bygger selv deres bosted og fællesskab op, og mange af de etablerede camps arrangerer aktiviteter for hele festivalfællesskabet. Kunst og aktivisme fylder i programmet, og deltagerne har rig mulighed for at engagere sig i workshops og debatter og fælles kunstprojekter. Festivalbyen er et sted, hvor ungdommen kan prøve kræfter med at bygge og bidrage til fremtidens byer.

Frivilligheden, samskabelsen og den eksperimenterende tilgang siver også ud til byen på den anden side af hegnet. Måske er det derfor, at Roskilde Kommune har ét af de højeste antal foreninger per indbygger i landet. Og med sikkerhed er det derfor, at kommunen har fået den nye, kreative bydel, Musicon.

STILHED FØR FESTEN

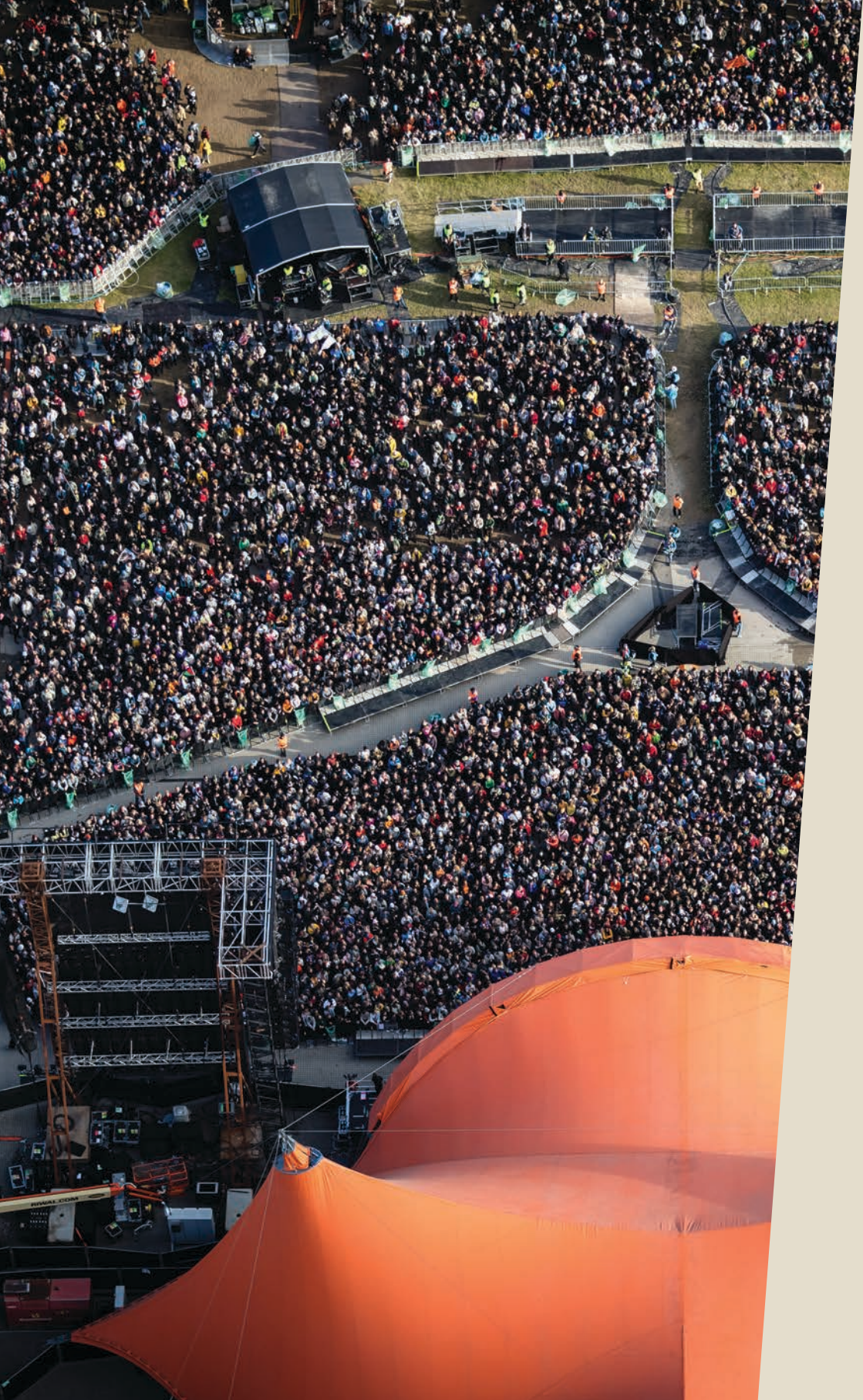
Efter mere end et års planlægning og nogle hektiske uger op til åbningen står festivalbyen klar til dens indbyggere. De velkendte scener og boder venter sammen med nye midlertidige byggerier og omdesignede byrum. I timerne før folk bliver lukket ind på camping om lørdagen, er der en særlig, sitrende stemning i luften og en surrealistisk forladt westernby-følelse. Festivalbyen giver nemlig ingen mening uden mennesker. Det er først, når deltagerne indtager landskabet med deres kroppe og telte, at byen rigtigt opstår. Nu lever festivalbyen igen.

“Det føles magisk. Man står der i helt rent og ubetrådt græs, og mange af os har arbejdet så intenst i så mange uger. Det er lidt, som når man holder en fest, og om lidt kommer gæsterne, og man spørger sig selv, om man nu er helt klar. Men så på en halv time står der en by fyldt med indbyggere. Det føles som en umulighed foran ens øjne.”

*- Mika Christoffersen, programleder for
Organisation og Samskabelse*

MOCKUP CITY

AF: BORIS BRORMAN JENSEN,
ARKITEKT OG MANGEÅRIGT MEDLEM AF MUSICONS ADVISORY BOARD.

Arkitekter benytter sig af såkaldte mockups, når de skal undersøge, om deres idéer holder i virkeligheden. Det kan være en bygningsdetalje, et facadeudsnit eller et helt lejlighedsmodul, der opføres i 1:1. En mockup er et eksperimentelt virkelighedsudsnit, hvor det er tilladt at fejle og udfordre gældende normer for at kunne sætte nye standarder. En mockup er et effektivt test- og udviklingsredskab, men har også sine begrænsninger. Hvis man vil afprøve noget i en større kontekst, må man ty til forsøgsbyggerier eller deciderede byggeudstillinger. Det har vi ikke tradition for i Danmark, men vi har til gengæld opdyrket et andet eksperimentspor, der for mig at se er mindst lige så interessant: de foreningsdrevne festivaler.

Flagskibet i den sammenhæng er uden tvivl Roskilde Festival – storbyens svar på Fugl Fønix. En midlertidig by, men ikke desto mindre Danmarks fjerdestørste otte dage om året. En logistisk kraftpræsentation, hvor stort set alle hverdagsbyens elementer er opført som funktionsdygtige mockups i fuld skala. Her findes store åbne pladser, små intime mødesteder, spøjse niches, rekreative landskaber, kulturelle monumenter, sovebyer, forsamlingshuse, spisesteder, skadestuer, smutveje til stævnemøder og prototyper på fremtidens byrumsinventar – fysiske rammer for nye sociale omgangsformer, der ikke er opfundet endnu. Festivalen er Danmarks, hvis ikke hele Nordeuropas, største *Mockup City*.

Og effekten fra det omfattende byeksperiment spreder sig, knopskyder ud til det omkringliggende samfund. Et meget

håndgribeligt resultat er Roskildes nye, prisbelønnede bydel Musicon. Den musiske bydel er bogstaveligt talt vokset ud af årtiers festivalaktivitet, det kreative miljø på Dyrskuepladsen og selvfølgelig en god portion ambitiøs handlekraft fra Roskilde Kommune. Musicons eksperimentelle byudvikling ville ganske enkelt ikke være nået så langt uden hjælp fra den midlertidige søsterby på den anden side af motorvejen.

Partnerskabet lever videre, selvom Musicon er ved at finde en mere permanent form. Det er for mig at se helt oplagt at fortsætte og videreudvikle lignende partnerskaber i andre sammenhænge med forskellige forsknings- og undervisningsinstitutioner, kommunalbestyrelser, byudviklingselskaber, byplanlæggere og foreninger, der tror på, at kultur og fællesskaber er en vital drivkraft i byudviklingen.

Roskilde Festivals excentriske undtagelsestilstand er ikke uden grund blevet kaldt for en sociologisk have, og der er skrevet snesevis af bøger, universitetsspecialer og lange avisartikler om dens kulturelle betydning og rolle som testsite for nye kunstneriske praksisformer. Det er en fortælling om mod- og subkultur, fællesskab, rock'n'roll og mainstream hedonisme, der givetvis vil blive skrevet videre på af sociologer, antropologer, kulturkritikere og dedikerede fans. Jeg vil gerne slå et slag for, at næste kapitel i den fortælling – og næste lag af eksperimentelt overført erfaring fra festivalens kulturelle laboratorium – kommer til at handle mere om, hvad der sker, når dyrskuepladsen ved Roskilde omdannes til en veritabel *byskueplads*.

NOTER

Fotos

Forside/1: Katharina Grosse, Destroy Me Once, Destroy Me Twice. *Foto:* Alexander Fazio

2 + 4: Kim Matthäi Leland

9 øverst: Ukendt fotograf

9 nederst: Kim Matthäi Leland

10: Kim Matthäi Leland

11: Kim Matthäi Leland

12 øverst: Katharina Grosse, Destroy Me Once, Destroy Me Twice. *Foto:* Jacob Stage

12 nederst: Claudia Comte, ME WE.

Foto: Kim Matthäi Leland

13 øverst: NLÉ Works, PLATFORM.

Foto: NLÉ Works

13 nederst: Public Works, FLOKKR.

Foto: Inger Marie Helgasdatter

15 øverst: Kim Matthäi Leland

15 nederst: Jacob Schjørring

16 øverst: Mickey Woodbridge at Ambereum.

Foto: Nicolai Hegelund Vilhelmsen

16 midt: Preston Drake Hillyard

16 nederst: Mia Dernoff

20: Carl Johan Holmboe Dahl

21: Mick Friis

23 øverst: Kim Matthäi Leland

23 nederst: Kim Matthäi Leland

28 øverst: Jacob Schjørring

28 nederst: Simon Lau

30: Stiig Hougesen / SH Lufffoto

33 øverst: Emil Lyders

33 nederst: Mick Friis

34: Marie Munkner

36 øverst: Michelle Berg

36 nederst: Jaques Holst

39 øverst: Alexander Fazio

39 nederst: Matthias Grandjean

40: Stiig Hougesen / SH Lufffoto

41: Villas Hartvig

42: Stiig Hougesen / SH Lufffoto

Illustrationer:

20-23: Plan & Rum Roskilde Festival

ROSKILDE FESTIVAL

roskilde-festival.dk